

Bibliotheekvisie Leiderdorp

Verbinden
Verrijken
Versterken

Versie voor inspraak
13 februari 2025

leiderdorp

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Samenhang	2
1.3 Visie: verbinden, verrijken en versterken	3
1.4 Werkwijze	3
1.5 Opbouw	3
2. Ontwikkelingen	4
2.1 Kernfuncties bibliotheek	4
2.2 Wetswijziging	5
2.3 Bibliotheekconvenant 2024-2027	5
2.4 De bibliotheek van Leiderdorp	5
3. Samenhang	7
3.1 De Sociale Agenda	7
3.2 De Leiderdorpse Educatieve Agenda	8
3.3 Regionaal beleid Basisvaardigheden	8
4. Evaluatie	9
4.1 Vragenlijst	9
4.2 Gesprekken	9
4.3 Conclusie	10
5. Visie	11
5.1 Verbinden	11
5.2 Verrijken	11
5.3 Versterken	12
5.4 Beleidsdoelen	12
6. Financiën	14
6.1 Financiering van de bibliotheek	14
6.2 Bezuinigen op de bibliotheek	14
6.3 Investerings in 2025	15
7. Uitvoering	15
7.1 Kaders voor meerjarenbeleidsplan	15
7.2 Evaluatie	15
Appendix 1. Uitkomsten vragenlijst bibliotheek	17

1. INLEIDING

Bibliotheken zijn de afgelopen jaren veranderd van plekken waar je vooral boeken leent naar plekken waar je veel meer kunt doen. Ze organiseren bijvoorbeeld cursussen om beter te leren lezen en schrijven, digitale trainingen en spreekuren voor mensen die werk zoeken. Ook zijn ze een ontmoetingsplek voor groepen zoals ouderen en nieuwkomers. Daarnaast kun je er online ook steeds vaker e-books en andere digitale informatie vinden.

Gemeenten krijgen de taak om ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot een goede bibliotheek, zodat informatie, educatie en cultuur voor iedereen toegankelijk blijft. Deze zorgplicht voor goede bibliotheekvoorzieningen wordt ook wettelijk vastgelegd.

1.1 Aanleiding

Deze ontwikkelingen rond de bibliotheken maken de Leiderdorpse bibliotheekvisie uit 2017 verouderd. Met de wettelijke zorgplicht moeten gemeenten bovendien ook een meerjarenbeleidsplan voor de bibliotheek maken, waarin het college uitlegt hoe zij invulling gaan geven aan de zorgplicht voor de bibliotheek. Deze bibliotheekvisie geeft de kaders aan waarbinnen dit meerjarenbeleid wordt vormgegeven.

Eind 2024 is er door bibliotheken, provincies en gemeenten ook een nieuw bibliotheekconvenant afgesloten. Hierbij is afgesproken om samen te werken aan drie doelen: meer geletterdheid, meedoen in de digitale samenleving en een leven lang leren. Bibliotheken krijgen daarin een belangrijke rol, bijvoorbeeld door samenwerking met

scholen, betere digitale diensten en hulp aan mensen met vragen over de digitale overheid. Gemeenten moeten zorgen voor minimaal één volwaardige bibliotheekvestiging per gemeente.

1.2 Samenhang

Deze bibliotheekvisie staat niet op zichzelf maar hangt samen met het bredere sociale beleid in Leiderdorp. Drie beleidsdocumenten die in het bijzonder samenhangen met deze bibliotheekvisie zijn de Sociale Agenda, de Leiderdorpse Educatieve Agenda en het regionaal beleid Basisvaardigheden.

In Leiderdorp is het sociaal beleid van de gemeente vastgelegd in een sociale agenda, die dient als overkoepelende visie voor het sociale beleid in Leiderdorp. In de opgaven die daarin staan benoemd kan de bibliotheek een belangrijke rol vervullen. In het bijzonder geldt dat voor de opgave ten aanzien van de het vergroten van de kansengelijkheid in Leiderdorp.

Ook in de Leiderdorpse Educatieve Agenda is de bibliotheek een belangrijke partner, zeker waar het gaat om de gezamenlijke ambities van onderwijs, kinderopvang en gemeente in het vergroten van de (voor)leesvaardigheid en de rol die de bibliotheek speelt in het onderwijskansenbeleid.

Ten slotte is binnen Holland-Rijnland een nieuw regionaal beleid basisvaardigheden opgesteld, dat in de loop van 2025 ook vertaald wordt naar een lokaal uitvoeringsbeleid voor Leiden en Leiderdorp. Belangrijkste verandering in het beleid is de bredere focus op basisvaardigheden in plaats van alleen laaggeletterdheid. De bibliotheek is een belangrijke partner en uitvoerende organisatie wanneer het gaat om aanbod voor basisvaardigheden in Leiderdorp.

1.3 Visie: verbinden, verrijken en versterken

In Leiderdorp willen we dat iedereen mee kan doen door een gemeenschap te vormen waarin iedere inwoner de kans krijgt zich te ontwikkelen en te leven op een manier die bij hem of haar past. De bibliotheek in Leiderdorp is daarom meer dan alleen een plek om boeken te lenen. Het is een ontmoetingsplek die sociale cohesie, persoonlijke ontwikkeling en gelijke kansen bevordert. Vanuit deze bibliotheekvisie speelt de bibliotheek een belangrijke rol in het verbinden, verrijken en versterken van onze lokale gemeenschap. *Verbinden*: De bibliotheek brengt mensen samen en bevordert inclusie en participatie. *Verrijken*: Samenwerking met onder andere scholen en kinderopvang helpt bij het verbeteren van taalvaardigheid en leesplezier voor jong en oud. *Versterken*: Vanuit het Taalhuis en het informatiepunt digitale overheid ondersteunt de bibliotheek mensen die moeite hebben om mee te doen.

1.4 Werkwijze

Deze bibliotheekvisie is in overleg met onze bibliotheekorganisatie BplusC tot stand gekomen. We delen onze bibliotheekorganisatie met de gemeente Leiden en werken ook op inhoud in het Taalpact en het Taalhuis Leiden-Leiderdorp. Deze bibliotheekvisie is dan ook ambtelijk afgestemd met de gemeente Leiden.

Deze bibliotheekvisie is ook gebaseerd op de inbreng van inwoners en maatschappelijke partners. Inwoners is door middel van een beknopte vragenlijst gevraagd hoe ze de huidige bibliotheek waarderen en wat ze van de bibliotheek van de toekomst verwachten. De vragenlijst is in december 2024 ingevuld door 180 inwoners, van wie de meesten ook met enige regelmaat de bibliotheek bezoeken.

Ook in overleggen met het lokale culturele veld, onderwijspartners en in het sociale café vanuit de sociale agenda is opgehaald hoe de huidige bibliotheek wordt gewaardeerd en wat verbeterpunten en wensen zijn voor de toekomst van de bibliotheek.

1.5 Opbouw

In de volgende paragraaf schetsen we kort de belangrijkste landelijke en regionale ontwikkelingen rond de bibliotheek. Vervolgens gaan we in op de samenhang met ander lokaal beleid in de derde paragraaf. In de vierde paragraaf schetsen we de uitkomsten van de evaluatie van onze huidige bibliotheekvoorziening. Mede op basis daarvan wordt in paragraaf 5 de visie op de bibliotheek van Leiderdorp gepresenteerd. In paragraaf 6 geven we meer inzicht in de financiële kaders van de bibliotheek van Leiderdorp.

2. ONTWIKKELINGEN

Bibliotheken hebben zich de afgelopen jaren ontwikkeld van plekken waar vooral boeken worden uitgeleend tot brede maatschappelijke voorzieningen. Bibliotheken bieden tegenwoordig vaak een breed scala aan activiteiten en diensten, zoals taalvaardigheidstrainingen, digitale cursussen, spreekuren voor werkzoekenden en laagdrempelige ontmoetingsplekken voor kwetsbare groepen, zoals ouderen en nieuwkomers.

Daarnaast speelt de digitalisering een belangrijke rol. Steeds meer bibliotheken bieden toegang tot digitale collecties om hun relevantie in de hedendaagse informatiemaatschappij te behouden. Bibliotheken zijn daarnaast ook verantwoordelijk voor de inrichting van een IDO (Informatiepunt Digitale Overheid). Het doel van IDO is om inwoners te helpen met digitale overheidszaken, zoals het aanvragen van DigiD, het regelen van toeslagen of het inschrijven bij een gemeente.

Tegelijkertijd is er vooral in kleinere gemeenten de afgelopen jaren structureel bezuinigd op lokale bibliotheekvoorzieningen, waardoor veel bibliothekenvoorzieningen zijn gesloten, gefuseerd of sterk versoberd in omvang en openingstijden, wat de toegankelijkheid voor inwoners in sommige regio's, waaronder ook Leiderdorp, onder druk heeft gezet.

2.1 Kernfuncties bibliotheek

Vanuit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) kent een bibliotheek vijf kernfunctie. Deze functies vormen de basis van de maatschappelijke rol van de bibliotheek. Ten eerste is het een

kernfunctie van de bibliotheek om kennis en informatie beschikbaar te stellen. Bibliotheken moeten voor iedereen toegang bieden tot betrouwbare en actuele informatie. Het gaat daarbij zowel fysieke boeken en documenten als digitale kennisbronnen.

Een tweede functie is het ondersteunen bij ontwikkeling en educatie. Bibliotheken bieden voorzieningen en programma's die bijdragen aan persoonlijke ontwikkeling, zoals cursussen, workshops en leesbevordering voor kinderen en volwassenen.

Daarnaast draagt de bibliotheek, als derde functie, bij aan leesbevordering en het laten kennismaken met literatuur. Het stimuleren van leesvaardigheid en leesplezier vormt een belangrijke taak van de bibliotheek. Dit is met name van belang voor kinderen en laaggeletterden.

Een vierde kernfunctie is het organiseren van ontmoeting en debat. Bibliotheken fungeren als neutrale en laagdrempelige plekken waar mensen samen kunnen komen, deelnemen aan maatschappelijke discussies of gebruikmaken van gemeenschappelijke voorzieningen.

Ten slotte is ook het stimuleren van kunst en cultuur een kernfunctie in de Wsob. Bibliotheken brengen mensen in contact met kunst en cultuur, bijvoorbeeld via tentoonstellingen, literaire evenementen en culturele activiteiten.

Deze vijf functies vormen samen het fundament van de bibliotheek als een publieke voorziening die bijdraagt aan maatschappelijke ontwikkeling en leesbevordering en liggen ook aan de basis van deze bibliotheekvisie.

2.2 Wetswijziging

Het toenemend belang van toegankelijke bibliotheekvoorzieningen, terwijl tegelijkertijd de lokale bibliotheekvoorzieningen in aantal en kwaliteit steeds meer onder druk zijn komen te staan, heeft geleid tot een voorgenomen wijziging van Wsob, waarin de bevorderingstaak voor gemeenten ten aanzien van de bibliotheek wordt omgezet in een zorgplicht. Deze wetswijziging heeft tot doel een landelijk dekkend netwerk van bibliotheken te waarborgen, waarbij toegang tot informatie, educatie en cultuur centraal staat. Gemeenten zijn hierin verantwoordelijk voor het voorzien in een basisniveau van bibliotheekvoorzieningen.

Voor inrichting van dit wettelijk basisniveau van bibliotheekvoorzieningen wordt van gemeenten verwacht dat zij ten minste één voor iedereen toegankelijk bibliotheekvestiging met een fysieke collectie in stand houden. Het aantal openingsuren met professionele personeelsbezetting en andere eisen aan de bibliotheek vanuit het meerjarenplan zullen bij algemene maatregel van bestuur nog worden vastgesteld.

De belangenvereniging van bibliotheken, de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) heeft hun visie voor het gewenste niveau van lokale bibliotheekvoorzieningen neergelegd in een eigen normenkader voor een volwaardige bibliotheekvoorziening. Daarin zou Leiderdorp minstens twee vestigingen moeten hebben die minimaal 30 uur per week bemand open zouden zijn. Deze inzet van de belangenvereniging is geen wettelijk voorgeschreven kader voor de bibliotheekvoorzieningen in gemeenten en moet gezien worden als een landelijke wens vanuit openbare bibliotheken.

2.3 Bibliotheekconvenant 2024-2027

Het Bibliotheekconvenant 2024-2027 is een samenwerkings-overeenkomst tussen het Rijk, provincies, gemeenten en bibliotheekorganisaties, gericht op het versterken van de maatschappelijke rol van bibliotheken in Nederland. Het convenant richt zich op drie centrale thema's: (1) geletterdheid en leesbevordering, (2) digitale inclusie en burgerschap en (3) een leven lang ontwikkelen. Deze thema's zijn van groot belang om maatschappelijke uitdagingen zoals laaggeletterdheid, digitale ongelijkheid en sociale uitsluiting aan te pakken.

Om de doelen te bereiken, wordt de samenwerking tussen verschillende partijen versterkt. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het realiseren van minimaal één volwaardige bibliotheekvoorziening. Daarnaast werken bibliotheken samen met scholen, maatschappelijke organisaties en bedrijven om hun maatschappelijke impact te vergroten.

Het convenant legt de nadruk op inclusie en gelijke kansen. Bibliotheken richten zich specifiek op kwetsbare groepen, zoals laaggeletterden, ouderen, nieuwkomers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door gerichte programma's en persoonlijke ondersteuning helpen bibliotheken deze groepen om zelfstandig en volwaardig mee te doen in de samenleving.

2.4 De bibliotheek van Leiderdorp

Leiden en Leiderdorp nemen beiden hun bibliotheekdiensten af bij aanbieder BplusC. BplusC is in 2008 ontstaan door een fusie tussen de bibliotheken in Leiden en Leiderdorp, de Leidse Volksuniversiteit, het Leidse Volkshuis en de Muziekschool Leiden en Omstreken.

De huidige bibliotheekvoorziening in Leiderdorp in de Sterrentuin, is een basisbibliotheek. De vestiging is 45 uur per week geopend. Met zo'n 4.700 leden bereikt de bibliotheek maar een deel van onze inwoners en minder dan landelijk gemiddeld. Gemiddeld over het hele land is één op de vijf mensen lid van de bibliotheek. Dat zou voor Leiderdorp ongeveer 5.500 leden betekenen.

BplusC bedient in Leiderdorp voornamelijk ouderen, nieuwkomers en de jeugd. Dit zijn landelijk ook de grootste groepen die behoefte hebben aan een bibliotheek.

De bibliotheek ontvangt circa 140.000 bezoekers per jaar. Naast het lenen van boeken, komt een groot deel van de bezoekers voor activiteiten van het Taalhuis, het digitale spreekuur, lees- en schrijftafels en het Informatiepunt Digitale Overheid.

Afbeelding 3. Wethouder Romeijn leest voor in de bibliotheek op 29 januari 2025

3. SAMENHANG

Zoals in de inleiding al benoemd zijn er drie beleidsdocumenten waar deze bibliotheekvisie vooral mee samenhangt: de Sociale Agenda, de Leiderdorpse Educatieve Agenda en het Regionaal beleid Basisvaardigheden.

3.1 De Sociale Agenda

De Sociale Agenda Leiderdorp 2024-2027 dient als overkoepelende visie voor het sociale beleid in Leiderdorp¹. Het richt zich op het versterken van welzijn, participatie en gelijke kansen voor alle inwoners. Centraal staan drie grote maatschappelijke uitdagingen: de dubbele vergrijzing, gelijke kansen voor alle inwoners en het omgaan met schaarste in personeel, middelen en voorzieningen.

De agenda definieert vijf maatschappelijke effecten waar we in Leiderdorp met elkaar aan werken. De bibliotheek heeft in vrijwel alle effecten een belangrijke rol te spelen.

Zo is de bibliotheek betrokken bij *Gezond leven makkelijk maken* door het bieden van betrouwbare informatie, maar ook vanuit het Taalpact, waarbij er onder andere aandacht is voor het afstemmen van voorlichting rond gezondheid op inwoners met beperkte basisvaardigheden. Maar ook als het gaat om *Veilige en sociale wijken* speelt de bibliotheek een rol in het samenbrengen van inwoners rond activiteiten binnen de bibliotheek of gewoon met koffie en een krant aan de leestafel. Ook ondersteunt de bibliotheek inwoners rond vragen over digitale veiligheid.

¹ <https://www.leiderdorp.nl/bestuur-organisatie/beleid/sociale-agenda>

De bibliotheek is cruciaal wanneer het gaat om *Gelijke kansen voor alle inwoners*. De bibliotheek is betrokken bij het onderwijskansenbeleid en biedt ruimte aan inwoners om zich te ontwikkelen en te leren.

Afbeelding 2: De effecten binnen de Sociale Agenda.

De bibliotheek draagt ook bij aan *Vitaal ouder worden* in Leiderdorp door activiteiten te organiseren en open te staan voor ontmoeting. Ook kunnen inwoners terecht voor vragen over de digitale overheid. Jonge Leiderdorpers maken al snel kennis met de bibliotheek door het programma BoekStart waarin ouders worden gemotiveerd om voor te lezen. De bibliotheek is mede daarom ook van belang voor het *Prettig opgroeien en leven*.

De Sociale Agenda is een levende agenda met jaarlijks bijgestelde doelen en acties die in gezamenlijkheid met maatschappelijke partners worden opgesteld. Het opstellen van deze bibliotheekvisie is één van de acties die voortvloeit uit de Sociale Agenda en sluit dus ook aan bij de visie, opgaven en effecten uit de sociale agenda.

Vanuit deze bibliotheekvisie willen we de Leiderdorpse bibliotheek nog nauwer betrekken bij de doelen en acties vanuit de Sociale Agenda.

3.2 De Leiderdorpse Educatieve Agenda

Vanuit de Sociale Agenda zet ook de Leiderdorpse Educatieve Agenda (LEA)² in op het vergroten van de kansengelijkheid in Leiderdorp. Deze bibliotheekvisie sluit daar bij aan en ziet een belangrijke rol voor de bibliotheek in het onderwijskansenbeleid.

In de paragraaf Lezen en cultuur binnen de LEA wordt expliciet ingezet op de rol van de bibliotheek. Drie ambities daarin raken ook aan deze bibliotheekvisie. Ten eerste willen we het lokale culturele veld beter verbinden met de bibliotheek om zo het aanbod voor partners in onderwijs en opvang beter inzichtelijk te maken.

Daarnaast is het de ambitie om de bibliotheek nog beter te laten aansluiten bij de kinderopvang in het algemeen en de voorschoolse educatie in het bijzonder, ook om de voorleesvaardigheid van ouders te vergroten.

Ten slotte is een derde ambitie om te onderzoeken of het mogelijk is om in Leiderdorpse scholen het programma De Bibliotheek Op School

mogelijk te maken. BplusC voert dat programma lokaal uit onder de naam STEK.

3.3 Regionaal beleid Basisvaardigheden

Het Regionaal Beleid Basisvaardigheden 2025-2028 van de arbeidsmarktregio Holland Rijnland richt zich op het verbeteren van basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Ongeveer 10% van de inwoners tussen 16 en 65 jaar in onze regio heeft moeite met deze vaardigheden, wat hun zelfredzaamheid en participatie beperkt. Het beleid legt een sterke nadruk op samenwerking tussen gemeenten, werkgevers, maatschappelijke organisaties en bibliotheken.

Deze inzet op basisvaardigheden vraagt ook meer van de bibliotheek in versterking en doorontwikkeling van de inzet van de activiteiten in het kader van het Taalhuis, waar inwoners terecht kunnen om te werken aan hun taal-, reken- en digitale vaardigheden. Via taalcafés, lees- en schrijftafels en persoonlijke begeleiding worden deelnemers geholpen om hun vaardigheden te verbeteren. Taalvrijwilligers spelen hierbij een belangrijke ondersteunende rol.

De bibliotheek richt zich vooral op kwetsbare groepen, zoals mensen met lage lees- of digitale vaardigheden, ouderen en ouders met kinderen. Door samen te werken met andere maatschappelijke partners kan de bibliotheek een belangrijke rol spelen in de aanpak van basisvaardigheden. Daarnaast wordt regionaal gewerkt aan monitoring en kwaliteitsborging om de impact van de inzet van het Taalhuis op basisvaardigheden te vergroten.

² <https://www.leiderdorp.nl/lea>

4. EVALUATIE

Deze evaluatie van de huidige bibliotheek is gebaseerd op de antwoorden van inwoners op een vragenlijst en op gesprekken met maatschappelijk partners. De resultaten geven inzicht in de huidige waardering, verbeterpunten en wensen voor de toekomst van de bibliotheek.

4.1 Vragenlijst

De online vragenlijst is in december 2024 ingevuld door 180 inwoners, waarvan de meesten ook met enige regelmaat de bibliotheek bezoeken. Een uitgebreide rapportage is opgenomen als appendix bij deze bibliotheekvisie.

Het lenen van boeken is veruit de meest genoemde reden om de bibliotheek te bezoeken. Daarnaast komen inwoners naar de bibliotheek om activiteiten bij te wonen en om te werken of te studeren en de krant te lezen.

Er is onder inwoners veel waardering voor de bibliotheek. Ze waarderen vooral de open sfeer van de bibliotheek en de laagdrempeligheid, vooral voor kinderen. Daarnaast wordt de bibliotheek gezien als een rustpunt en een plek om bij te blijven met nieuws en kennis.

Wel is een deel van de inwoners minder tevreden over de openingstijden. Ongeveer één op de vijf respondenten geeft aan dat die te beperkt zijn. Zij zouden vooral graag zien dat de bibliotheek vaker bemand open is en vaker open is in het weekend – met name een verruimde opening op de zaterdagmiddag wordt veel genoemd.

Inwoners zien de bibliotheek in de toekomst vooral als een plek om boeken te lenen. Daarnaast wordt de bibliotheek ook gezien als een ruimte voor ontmoetingen en studie en een plek die een breder aanbod biedt om persoonlijke ontwikkeling te ondersteunen.

"Een plek waar je aanbod vindt om je verder te ontwikkelen, zoals cursussen en workshops over digitale vaardigheden."

"Meer activiteiten voor kinderen, zoals voorleesmiddagen en creatieve workshops."

"Een centrale ontmoetingsplek voor inwoners, met koffiehoecken en werkplekken."

Als suggesties voor de verdere verbetering van de bibliotheek worden, naast de verruiming van de (bemenste) openingstijden, ook het uitbreiden van het aantal werkplekken en het creëren van koffievoorzieningen binnen de bibliotheek veel genoemd.

4.2 Gesprekken

De ideeën over de bibliotheek van de toekomst zijn verkend in het overleg met het cultuurplatform (3 september 2024), het overleg met basisschool-directeuren (14 oktober 2024), de bijeenkomst van onderwijskansenpartners (20 november 2024), de bijeenkomst van cultuurverenigingen (25 november 2024) en in het sociaal café (10 december 2024).

Vanuit de cultuurorganisatie wordt gewezen op de andersoortige positie van onze bibliotheekorganisatie in Leiderdorp vergeleken met Leiden. Waar in Leiden BplusC, naast de bibliotheekvoorziening ook

cultuurorganisatie is, kennen we in Leiderdorp een zelfstandige muziekschool en volksuniversiteit.

Afbeelding 3. Bibliotheeksjoelen in het sociaal café van 10 december 2024

Dat maakt samenwerking nog belangrijker om elkaar te versterken en overlap te voorkomen. Zo zou er in de bibliotheek aandacht kunnen zijn voor verbinding met de Leiderdorpse cultuurorganisaties, zoals bijvoorbeeld het Leiderdorps Museum en zou er afstemming kunnen plaatsvinden over het aanbod vanuit de Leiderdorpse Volksuniversiteit en de bibliotheek.

Binnen het onderwijs wordt door basisscholen wisselend gebruik gemaakt van de bibliotheek. Er is bij scholen behoefte aan meer zicht op het aanbod vanuit de bibliotheek, met name waar het gaat om leesbevordering. Scholen hebben interesse om daarin nauwer samen te werken met de bibliotheek in de vorm van landelijke programma's zoals De Bibliotheek op School, dat door BplusC wordt uitgevoerd onder de naam STEK.

Ook bij het 'bibliotheeksjoelen' tijdens het laatste sociaal café van 2024 was de Bibliotheek op school, naast meer samenwerking vanuit de bibliotheek met andere organisaties, zoals Inclusio de belangrijkste feedback.

4.3 Conclusie

De bibliotheek van Leiderdorp wordt gewaardeerd om haar open sfeer en toegankelijkheid, maar er zijn verbeterpunten die aandacht verdienen, zoals ruimere openingstijden, een breder activiteitenaanbod en meer samenwerking met onderwijs, cultuur en welzijn. Door in te spelen op deze wensen, kan de bibliotheek haar rol als ontmoetingsplek en kenniscentrum verder versterken.

5. VISIE

De bibliotheek is een belangrijke plek voor de Leiderdorpse gemeenschap. We zien de bibliotheek niet alleen als een plek waar je boeken kunt lenen, maar ook als een ontmoetingsplek. De bibliotheek speelt bovendien een grote rol in het bevorderen van sociale cohesie, persoonlijke ontwikkeling en gelijke kansen voor iedereen. De focus van de bibliotheek verschuift van alleen boeken uitlenen naar het maken van een verschil in de samenleving. We willen mensen verbinden met elkaar en met nieuwe mogelijkheden. Dit doen we door te verbinden, te verrijken en te versterken.

5.1 Verbinden

De bibliotheek speelt een verbindende rol in het culturele en maatschappelijke veld door een toegankelijke ontmoetingsplek te bieden voor iedereen. De bibliotheek versterkt sociale cohesie door een inclusieve benadering, gericht op persoonlijke ontwikkeling, gelijke kansen en het bevorderen van participatie in de samenleving.

Zo fungeert de bibliotheek als een brug tussen verschillende groepen en versterkt de lokale gemeenschap. Vanuit deze verbindende rol creëert de bibliotheek ruimte voor actief burgerschap door initiatieven vanuit inwoners te ondersteunen in ruimte en programmering.

De bibliotheek heeft ook een rol in het verbinden van het aanbod rond cultuur, welzijn en educatie in Leiderdorp. De nabijheid van partners in de Sterrentuin biedt ook voldoende kansen om hier actief vorm aan te geven.

5.2 Verrijken

De bibliotheek werkt samen met scholen om kinderen en volwassenen te helpen genieten van lezen en hun taalvaardigheid te verbeteren. Ook helpt de bibliotheek ouders en jonge kinderen om samen te lezen en te leren.

De bibliotheek is een belangrijke samenwerkingspartner voor scholen en peuteropvang rond taalontwikkeling en leesbevordering. De bibliotheek werkt als onderwijskansenpartner ook samen met welzijn, onderwijs, jeugdgezondheid en opvang aan het vergroten van de kansengelijkheid in Leiderdorp.

Het programma De Bibliotheek op School is een bewezen effectieve interventie om de leesvaardigheid van kinderen te vergroten door hun plezier in lezen te stimuleren. BplusC voert dit programma lokaal uit onder de naam STEK en heeft de ambitie om over vijf jaar op alle scholen van Leiderdorp het programma STEK aan te kunnen bieden.

STEK vraagt een structurele samenwerking met scholen. Vanuit deze gedeelde verantwoordelijkheid zorgt STEK voor een geïntegreerde aanpak waarbij alle partijen samenwerken aan leesbevordering en taalontwikkeling. STEK maakt gebruik van een lees en -mediaplan en een actieplan waarin doelen, acties en verantwoordelijkheden worden omschreven om te komen tot een optimale leescultuur.

5.3 Versterken

De bibliotheek biedt toegankelijke hulp aan mensen die moeite hebben met lezen, schrijven of het gebruik van digitale apparaten. Dit gebeurt bijvoorbeeld via het Taalhuis en het Informatiepunt Digitale Overheid. De bibliotheek is een centrale plek in de Sterretuin, waar mensen elkaar ontmoeten om te leren en te groeien.

De bibliotheek werkt samen met scholen, Incluzio en het lokale culturele veld om deze rol verder te versterken. De bibliotheek richt zich hierbij speciaal op mensen die het moeilijk hebben, zoals mensen met een lage lees- of schrijfvaardigheid, ouderen en gezinnen met taalproblemen.

We sluiten daarbij aan bij de landelijke en regionale ontwikkeling waarin laaggeletterdheid vanuit een breder perspectief wordt gezien als een beperkte basisvaardigheden. De bibliotheek heeft van daar uit dan ook aandacht en praktisch aanbod rond bijvoorbeeld rekenvaardigheden.

De bibliotheek werkt samen met scholen, kinderopvang en Incluzio om deze groepen te bereiken. Voor jongeren en volwassenen ontwikkelt de bibliotheek activiteiten die aansluiten bij hun interesses en leefwereld.

5.4 Beleidsdoelen

We vertalen deze visie naar beleidsdoelen die we verbinden aan de wettelijke kernfuncties van de bibliotheek (Wsob, art. 5).

Kernfuncties	Beleidsdoelen
Het ter beschikking stellen van kennis en informatie	-De bibliotheek is een openbare plek van kennis en informatie met een thematische en wisselende collectie die aansluit bij de vraag van inwoners. Het blijft daarbij ook mogelijk om materiaal uit een ander filiaal over laten komen. -De bibliotheek is open als de sterrentuin open is. Inwoners kunnen zelf hun boeken in- en uitlezen. Er zijn op voldoende uren ook professionele medewerkers van de bibliotheek aanwezig om inwoners te ondersteunen bij hun informatiebehoefte. -De bibliotheek biedt informatie die is afgestemd op de behoefte van inwoners. -De bibliotheek speelt een belangrijke rol in de digitale inclusie van inwoners van Leiderdorp. De bibliotheek geeft daarvoor het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) een vaste en vindbare plek binnen de bibliotheek en vergroot het bereik van de IDO door verbinding te zoeken met o.a. Incluzio. -De bibliotheek heeft daarbij ook aandacht voor informatie en voorlichting rond digitale veiligheid en cybersecurity.
Het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie	-De bibliotheek ondersteunt onderwijs, kinderopvang en andere partijen in Leiderdorp met producten en programma's voor leesbevordering, mediawijsheid en digitale geletterdheid.

	-De bibliotheek verbreedt de inzet op laaggeletterdheid naar een aanbod op basisvaardigheden. - De bibliotheek neemt een voortrekkersrol op zich voor Leiderdorp vanuit het nieuw op te stellen Taalpact Leiden-Leiderdorp - In aansluiting daarop spant de bibliotheek zich in om een kwaliteitsslag te maken in het Taalhuis, zowel vanuit de certificering als in het bereik van NT1'ers. -De bibliotheek breidt haar aanbod rond basisvaardigheden en geletterdheid uit naar locaties buiten de Sterrentuin om inwoner meer nabij van dienst te kunnen zijn.
Het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur	-De bibliotheek breidt in samenwerking met scholen het ondersteunende en verrijkende aanbod voor jeugd in alle leeftijden uit. -De bibliotheek werkt nauw samen met scholen en streeft op termijn naar een volledige dekking in aanbod van STEK voor het primair en voortgezet onderwijs in Leiderdorp -De bibliotheek werkt samen met de Leiderdorpse Volksuniversiteit in het organiseren van lezingen en voordrachten en maakt ruimte voor (literaire) leeskringen in de bibliotheek.

Het organiseren van ontmoeting en debat	-De bibliotheek is centraal onderdeel van de ontmoetingsplek die de Sterrentuin is. Het feit dat de bibliotheek een openbare plek is, creëert legio mogelijkheden om (samen met andere organisaties en inwoners) ontmoeting te stimuleren. -De bibliotheek werkt met inwoners en partners in Leiderdorp samen vanuit het <i>of-by-for all</i> principe waarbij de bibliotheek niet alleen voor de lokale gemeenschap werkt, maar vooral ook samen met de lokale gemeenschap bijdraagt aan initiatieven vanuit inwoners en partners. -De bibliotheek gaat haar rol op het gebied van het versterken van (digitaal) burgerschap in Leiderdorp verder uitbouwen. -De bibliotheek biedt studiemogelijkheden voor iedereen met bijbehorende voorzieningen in draadloos netwerk, oplaadpunten en goede koffie- en theevoorzieningen.
Het laten kennis maken met kunst en cultuur	-De bibliotheek verbindt het lokale culturele netwerk door lokale cultuuraanbieders samen te brengen en door een verbindende functie te vervullen in de afstemming en de promotie van het lokale culturele aanbod. -De bibliotheek In de Sterrentuin biedt een plaats waar alle vormen van cultuur zich kunnen uiten en kruisbestuiving plaats kan vinden, van het theater tot het Milieu Educatief Centrum (MEC).

6. FINANCIËN

6.1 Financiering van de bibliotheek

De financiering van de bibliotheek vanuit de gemeente bestaat uit verschillende onderdelen. Hieronder is een overzicht gegeven van de verschillende componenten in de structurele gemeentelijke financiering van de bibliotheek. Het overzicht laat zien dat Leiderdorp per jaar structureel ruim vier ton investeert in de lokale bibliotheekvoorzieningen.

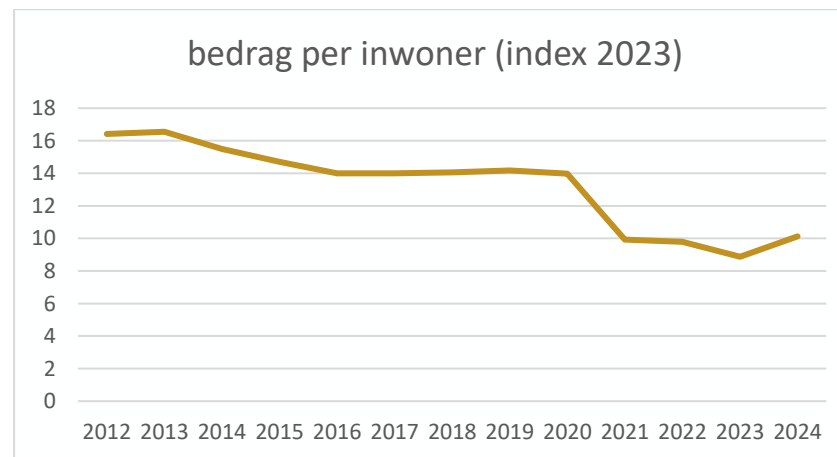
Onderdeel	Uitleg	Bedragen
Huisvesting	De bibliotheek betaalt huur aan ons als verhuurder voor de locatie Sterrentuin. We subsidiëren die huur volledig.	€ 98.000,-- (2025)
Product-subsidie bibliotheekvoorziening	Met dit bedrag voert de bibliotheek op dit moment de verschillende kernfuncties van de bibliotheek uit.	€ 287.600,-- (2025)
IDO	Deze middelen ontvangen we als specifieke uitkering vanuit de rijksoverheid.	€ 26.059,-- (2024)
Taalhuis	De middelen voor laaggeletterdheid en basisvaardigheden worden beheerd door Leiden als centrumgemeente. Over de verdeling worden in regionaal verband afspraken gemaakt.	€ 20.545,-- ¹ (2024) ¹ Inschatting op basis van regionale verdeling in 2024

6.2 Bezuinigen op de bibliotheek

Zoals ook bij de schets van de ontwikkelingen rond bibliotheken in de afgelopen jaren in paragraaf 2 is benoemd is er de afgelopen jaren met name door kleinere gemeenten bezuinigd op de lokale bibliotheekvoorzieningen.

Om die helder in beeld te brengen is de productsubsidie aan de bibliotheek over de afgelopen twaalf jaar op een rij gezet en geïndexeerd op basis van het prijspeil van 2023. Huisvestingskosten en aanvullende subsidies, zoals IDO zijn hierin niet meegenomen.

Ook in Leiderdorp laat deze ontwikkeling van de bijdrage aan de bibliotheek per inwoner, zoals weergegeven in afbeelding 3, zien dat er de afgelopen jaren regelmatig is bezuinigd op de bibliotheek.

Afbeelding 4. Ontwikkeling bpi Bibliotheek Leiderdorp (geïndexeerd).

Het online Dashboard Bibliotheekstatistiek³ biedt de mogelijkheid om uitgaven door gemeenten aan de bibliotheekvoorzieningen ook te vergelijken. Goede vergelijking van de uitgaven aan de bibliotheek zijn daarbij wel lastig omdat in deze bijdragen onder andere ook de uitgaven aan huisvesting zijn meegenomen. In vergelijking met andere gemeenten lijkt Leiderdorp in de jaren 2021-2023 wel minder dan gemiddeld uit te geven aan de lokale bibliotheek-voorzieningen.

6.3 Investerings in 2025

Ook in Leiderdorp is het afgelopen jaar de tendens van bezuinigingen op bibliotheekvoorzieningen gekeerd. In de begroting voor 2025 is structureel € 50.000,- aanvullend opgenomen voor de bibliotheek.

Daarnaast is een specifieke uitkering aangevraagd en toegekend om de bibliotheek in 2025 voor te bereiden op de wijziging van de Wsob. De bibliotheek heeft hiervoor voor 2025 € 264.000,- ontvangen om onder andere een Leiderdorpse programmamaker aan te stellen, de verbinding met maatschappelijke organisaties te versterken, de bemane openingstijden te verruimen en de jeugdcollectie te vernieuwen en opnieuw in te richten.

Vanuit het rijk zijn er voor de voorbereiding en de uitvoering van de zorgplicht door gemeenten ook aanvullende middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de bibliotheek. Voor Leiderdorp gaat het om een bedrag van € 100.000,- per jaar. Voor 2025 en 2026 wordt dit bedrag als decentrale uitkering opgenomen, daarna zal het onderdeel uitmaken van de algemene uitkering.

³ <https://www.bibliotheeknetwerk.nl/dashboard/dashboard-bibliotheekstatistiek>

7. UITVOERING

Deze bibliotheekvisie geeft richting aan het bibliotheekbeleid voor de komende jaren. De wijziging van de Bibliotheekwet zal naar verwachting in 2026 ingaan. Deze bibliotheekvisie bereidt Leiderdorp ook voor op de zorgplicht voor een volwaardige bibliotheekvoorziening.

7.1 Kaders voor meerjarenbeleidsplan

Na vaststelling van deze bibliotheekvisie zullen ook de financiële kaders voor de lokale bibliotheekvoorziening worden vastgesteld door de raad. Hiermee wordt duidelijke hoeveel middelen er de komende jaren beschikbaar zullen worden gesteld om aan de beleidsdoelen in deze bibliotheekvisie te werken.

Vanuit deze bibliotheekvisie en met de gestelde financiële kaders zal het College van Burgemeester en Wethouders, samen met BplusC, een meerjarenbeleidsplan opstellen voor de bibliotheek van Leiderdorp, waarin de beleidsdoelen uit deze bibliotheekvisie concreet worden gemaakt.

7.2 Evaluatie

In 2025 zullen we vanuit de investeringen die zijn gedaan een belangrijke eerste stap zetten in de verwezenlijking van de beleidsdoelen uit deze bibliotheekvisie. Bij het opstellen van het in de wijziging van de Wsob wettelijk voorgeschreven meerjarenbeleidsplan nemen we daarnaast ook de evaluatie van de aanvullende inzet vanuit

de specifiek uitkering ter voorbereiding van de zorgplicht mee om te behouden wat goed werkt en aanpassingen te doen waar nodig. Deze evaluatie verwachten we medio 2026 te kunnen afronden.

Het is de verwachting dat in de gewijzigde Wsob het voorgeschreven meerjarenbeleidsplan een looptijd krijgt van vier jaar. Voorafgaand aan een nieuw meerjarenbeleidsplan is het wenselijk om deze bibliotheekvisie tegen het licht te houden. We verwachten daarom deze bibliotheekvisie te evalueren in 2029 of 2030.

Afbeelding 5. Ingang van de Sterrentuin.

Appendix 1. Uitkomsten vragenlijst bibliotheek

Verantwoording

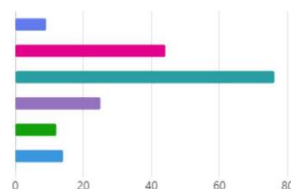
De vragenlijst is in december 2024 ingevuld door 180 respondenten. Door de wijze van verspreiding: online en via een QR-code in Gemeente aan Huis is het niet ondenkbaar dat de respons niet volledig representatief is voor de gebruikers van de bibliotheek, zeker waar het gaat om inwoners met beperkte digitale vaardigheden.

Gesloten vragen

Hieronder zijn de uitkomsten van de gesloten vragen in grafiekvorm samengevat. Het valt op de meeste respondenten ook regelmatige gebruikers van de bibliotheek zijn.

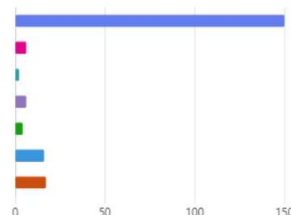
1. Hoe vaak bezoekt u de bibliotheek van Leiderdorp?

Meerdere keren per week	9
Ongeveer wekelijks	44
Ongeveer maandelijks	76
Een paar keer per jaar	25
Zelden	12
Nooit	14

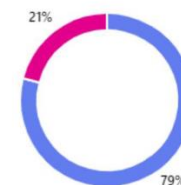
2. Waarvoor bezoekt u de bibliotheek van Leiderdorp?

Boeken lenen	150
Hulp bij digitale overheidsdiensten	6
Taalcursussen	2
Werken	6
Studeren	4
Activiteiten bijwonen	16
Andere	17

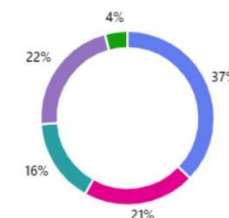
4. Hoe waardeert u de openingstijden van de bibliotheek?

De huidige tijden zijn prima	136
De huidige tijden zijn te beperkt	36

6. Hoe zou de bibliotheek van Leiderdorp er in de toekomst uit moeten zien?

Een plek waar je boeken kunt lenen	151
Een plek waar je betrouwbare (digitale) informatie kunt vinden	85
Een plek waar je aanbod vindt om je verder te ontwikkelen	64
Een plek waar je rustig kunt werken, studeren of lezen	89
Andere	17

Open vragen

De volgende open vragen zijn opgenomen in de vragenlijst.

3. Wat waardeert u in onze huidige bibliotheek?

5. Wat zou u anders willen zien in de openingstijden van de bibliotheek?

7. Heeft u nog suggesties voor de bibliotheek?

De antwoorden op de open vragen ondersteunen het beeld dat respondenten in het algemeen tevreden zijn met de huidige bibliotheek. Ruimere openingstijden in het weekend en in de avonden, betere koffievoorzieningen en geen schermen voor kinderen zijn meermaals benoemde verbeterpunten en suggesties voor de bibliotheek. Een volledig overzicht van alle antwoorden in Excel format is desgewenst opvraagbaar bij de gemeente Leiderdorp.